

Att arbeta som distriktssköterska i ett invandrartätt område

Kerstin Jacobsson

Landskrona har sedan flera år en utredningsförläggning för flyktingar, men också många invandrare har blivit bofasta i staden. En femtedel av befolkningen i Kerstin Jacobssons område eller drygt 500 personer är invandrare. Kerstin Jacobsson berättar om sin arbetsdag med invandrarna, om problem, men mest glädjemen.

På Norrestad i Landskrona byggde man i slutet av 60-talet och början av 70-talet höghus med många lägenheter, med tanke på att Öresundsvarvet skulle expandera. Så blev ju inte framtiden, utan tvärtom, och många lägenheter stod tomma och möjligheten för våra invandrare att lätt få bostad där fanns. Man kunde samla släktingar, landsmän runt omkring sig. Det gav dem den trygghet de så väl behövde. Olika generationer kan ofta ha lägenheter brevid varandra eller i samma trappuppgång. I mitt vårdlagsområde bor 2660 invånare, därav 517 invandrare, hälften manliga och hälften kvinnliga ungefär, vilket utgör 24% av alla invandrare i Landskrona. Barn 3 år och yngre har vi 50 st och barn mellan 4 och 6 år utgör 30 st. Största gruppen invandrare hos oss är jugoslaver, därefter finländare och turkar. Bland invandrarna finns många som under årens lopp hunnit bli svenska medborgare, men ändå inte alltid kan svenska.

Hembesök och hjälpa tillrätta

Hur är det då att arbeta som distriktssköterska? Enklast är att berätta hur min arbetsdag kan se ut. Mitt första hembesök halv 8 på morgonen kan vara tex blodprovstagning eller en insulininjektion hos en äld-

rig man från ett arabiskt land. Han har bott här länge, men de enda svenska ord han kan är "hej" och "tack". Men kroppsspråket kan uttrycka desto mera. Anhöriga boende i samma trappa är anställd av kommunen som hemsamarit åt honom. Hon kan inte läsa, inte skriva, förstår men kan inte tala svenska. Hon får därför inte för övriga familjemedlemmar ge insulininjektionen, trots att hon behärskar tekniken. Ofta ligger fasteblodsockervärdet för högt, men att förklara och få henne att förstå att flöttyrkokta grönsaker och potatis är olämpligt att servera mannen. Det kan vara både svårt och känsligt.

Inkontinenshjälpmedel är anhöriga glada över att det finns, men bekänner man sig till Islam har man en speciell klädedräkt. Det kan vara svårt att acceptera nätbyxa och blöja tex.

Tillbaka till vårdcentralen för tidsbeställning till läkarmottagning och telefonrådgivning. Att i telefonen på stapplande svenska förklara varför man vill besöka läkare, kan vara svårt. Det gäller för mig att lyssna aktivt, fråga på rätt sätt och framför allt lyssna riktigt färdigt. Det räpker egentligen inte att man förstår orden, man ska helst förstå tonfall och nyanser också. Telefonbetjäningen är alltså tidskrävande. För tex en invandrarkvinna måste man ibland ordna så många olika moment. En infödd landskrona-tjej kan man säga åt att själv ringa till mödravårdscentralen i ett ärende. En invandrarkvinna får man hjälpa till rätta ibland med flera egna kontakter först och ibland

Att i telefonen på stapplande svenska förklara varför man vill besöka läkare, kan vara svårt.

En kram till en ledsen mamma kan göra underverk.

är det helt otänkbart med en manlig läkare.

Att gå direkt till distriktssköterskeexpeditionen för att beställa tid är enklast, tycker en del. Andra är inte vana att ens behöva beställa tid. De vill komma till doktorn genast och har svårt att acceptera att andra går före.

En bra tolk är mycket viktig. Så att förutsättningarna för att råd och besked om behandlingen uppfattas rätt och följs är de bästa. En liten pojke besökte oss för sårskada. Tolken informerade pappan om recept på pc-kur och återbesök hos oss för omläggning dagen därpå. Pappan återkom med pojken en vecka senare. Såret var då fult. Informationen hade inte gått fram pga dålig tolkning. Pojken hade inte tagit sitt pc och inte fått såret omlagt.

BVC-mottagningen

Dags för BVC. Jag väger, mäter, pratar om mat, olycksfallsprofylax och ev problem. Oftast är någon anhörig eller god vän med. Ibland beställd tolk. En hel del broschyrmaterial finns på olika språk. Annars får man rita och berätta och övertyga mor att tex våra industritillverkade vällingar är nödvändiga för att hennes lilla barn ska må bra, i stället för någon sorts halvvälling som man ger till barnen i hennes hemland. En kram till en ledsen mamma kan göra underverk. Att berätta om egna barn och kanske misslyckanden gör att man plötsligt blir vänner. Man får ha is i magen, när mor och far kommer med en 9 dagar gammal son och säger: "I morgon åker vi till Jugoslavien, gossen ska visas upp för släktingar och döpas". Vi har inga avstånd i vårt vårdlagsområde. Snabbt och lätt promenerar man eller cyklar på hembesök.

Visst känns det fantastiskt när man kommer in i en vanlig 2–3 rumslägenhet och kanske hamnar i en turkisk salong.

Därför känns det oftast bäst och enklast att besöka invandrarbarnen då mamman ringer och berättar om besvärlig diarré, tex. BOEL-test försöker vi utföra i hemmet. Visst känns det fantastiskt när man kommer in i en vanlig 2–3 rumslägenhet och kanske hamnar i en turkisk salong, då man med svenska möbler och textilier kan skapa en atmosfär som vore det långt, långt härifrån. Och inte får man gå förrän man druckit ur en minikopp turkiskt kaffe och smakat en kaka bakad efter hemlandets recept. Familjen verkar sårad om man inte tar emot gästfriheten.

4-årsundersökning kl 3: duktig pojke, men han blandar svenska och utländska ord i samma mening. Det är viktigt att barnet får lära sig behärska ett språk – modersmålet – och få hjälp och stöd sedan i förskolan att träna detta språk ordentligt. Det är ett handikapp att vara tvåspråkig. En annan sak: det är inte alltid man tänker på när man träffar en nyinflyttad invandrarfamilj, att man kanske borde kontakta distriktssköterskan eller flyktingsjuksköterskan därifrån de kommer. Man kan där ha planerat någon konsult eller annan kontakt för någon i familjen och det tappas lätt bort vid flyttningen. Så här efteråt skulle jag önskat att jag skaffat mig lite mera invandrar-kuskap då jag började min tjänst. Förutom språksvårigheter är bristen på förståelse ett kommunikationshinder. Vi kan för lite om invandrares bakgrund och livsvillkor för att förstå deras handlande. Morgondagens sjuksköterska behöver få bredare kunskaper om andra kulturer och deras syn på hälsa och sjukdom. De invandrare som lever här blir ju äldre och får allt större behov av vård och omsorg.